

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 12.

V Ljubljani, 15. junija 1879.

Tečaj XIX.

Jagodnjek (Walderdbeere, *Fragaria vesca*.)

(Učilni poskus.)

Otroci! Cvetico, kojo imamo danes v roki *) in kojo hočemo natančnejši pogledati, poznate vsi; kako se zove? Jagodnjek. Vsi skupaj! To je jagodnjek. Zakaj se tako imenuje? Ker nam rodi okusne jagode. O čem smo sedaj govorili?

1) O imenu (se napiše!) Povej mi, kar smo o imenu te cvetice slišali! Ta cvetica imenuje se jagodnjek, ker nam daje okusne jagode. Vsi skupaj!

Kje raste jagodnjek? J. raste povsod po gozdih in èrtih, posebno po solnčnatih krajih. Kedaj cvetí? J. cvetí navadno od aprila do junija. — Povej mi, kar smo

2) o najdišču jagodnjekovem (se napiše!) slišali! Jagodnjek cvete od aprila do junija po gozdih in èrtih posebno na solnčnatih krajih. Vsi skupaj!

Sedaj hočemo pa nekoliko o jagodnjekovih

3) delih (se napiše!) govoriti! Kako se imenuje spodnji jag. del? Korenika **) Kako se zove ta-le del? Steblo. Ta-le? Listje In to? Cvet. Koliko delov ima toraj jagodnjek? Povej še enkrat vse štiri jagodnjekove dele! — Vsi.

Koliko delov ima korenika? Stercelj, živnice in pritlike. Kakove podobe je štercelj? Štercelj je precej dolg in valjast. Kake so živnice? Nitaste in dolge. Kake so pritlike? Nitaste in dolge. Zakaj je kore-

*) Vsak učenec mora svoj jagodnjek v roki imeti! Pis.

**) Otroci morajo vedno v celih stavkih odgovarjati! Pis.

nika? Da rastlino v zemlji derži in da živni sok iz zemlje vlačí. Kaj se s pritlikami zgodi? Te rastejo dalje, srkajo sok iz zemlje, ter začenjajo korenike za nov jagodnjek poganjati. (Se pokažel) Povej vse, kar smo se sedaj

a) o koreniki (se napiše!) učili! Korenika ima štercelj, pritlike in mnogo živnic. Štercelj je valjast in debel, živnice in pritlike so dolge in nitaste. Korenika služi za priterjenje na stališče in v sprejemanje živnega soka. — Vsi skupaj!

Kako se imenuje ta jagodnjekov del? Steblo. Kako raste? Po konci. Kako visoko postane? (Se premeri.) 1 dm. in čez. Kako podobno ima? Okroglo. Kake snovi je? Zeljnate. (Nasprotje! Lesnata stebila, [debla] dreves in grmov!) S čem je pokrito? Z lasmi. Kako stojé? Naravnost proč. Je-li samo steblo z lasmi pokrito? Tudi peceljni. Povej, kar smo se učili o

b) steblu (se napiše!) Steblo je čez 1 dm. visoko, stoječe, okroglo, zeljnato in kosmato. — Vsi skupaj!

Iz česa rastó listi? Liste poganja korenika. Kje pa pri drugih rastlinah listje raste? Na vejah i. dr. Kaj ima list tu? Pecelj. Káko je toraj listje, ker ima pecelj? Peceljnató. Koliko listov je na vsakem peclju? Trije. Kakošne podobe so listi? So jajčasti. Kaki so po površini? S tankimi lasci pokriti in debelo žilasti. Kak je listov rob? Debelo napiljen. (Kdo pozna celorobe liste?) Kaj smo sedaj o

c) listju (se napiše!) slišali? Listje poganjajo korenike. Oni so peceljnatí, jajčasti, s tankimi lasci pokriti, debelo žilasti in debelo napiljeni. — Vsi skupaj!

Kako se imenuje najlepši del rastline? Cvet. Koliko cvetov ima jagodnjek? Kje so? Na vrhu stebila. Kje imajo druge rastline cvet? Na vejah i. dr. N. pr.?

Ako cvet bolj vestno opazujemo, najdemo zopet štiri dele: čašo, venec, prašnike in pestiče. (Te dele si pusti učitelj od več učencev natanko pokazati.) Več učencev pove še enkrat vse cvetne dele! — Koliko listov ima čaša? Pet. Kake barve so? Zelene. Koliko delov ima venec? Pet. Kake barve? Bele. (Kdo pozna drugo cvetico s belim vencem?) Koliko prašnikov ima jagodnjek? Mnogo. Koliko pestičev? Mnogo. Káko podobo imajo pestiči? Spodaj debelo — plodnica —, potem tenko — vrat — in zopet okroglo — brazda —. Ponovi, kar smo slišali o

d) cvetu (se napiše!) Cvetje raste verhu stebila in ima čašo, venec, prašnike in pestiče. Čaša ima pet zelenih, venec pa pet belih listov. Prašnikov in pestičev pa je mnogo. — Vsi skupaj!

Iz česa nastane sad? Iz plodnice. Kako? Od prašnikov pade prah na brazdo, od tod gre skoz votel vrat v plodnico in iz te nastane plod. Pri jagodnjeku pa se še celo plodišče omeseneli in pravi sadeki so le kot drobna zrnca po njem raztreseni. Kako podoba ima jagoda? Okroglo. Kakošno barvo? Rudečo. — Povej, kar smo slišali o

e) plodu (se napiše!) jag.! Plod nastane iz plodnice, je okroglast, rudeč in se imenuje jagoda! — Vsi skupaj!

Zakaj je jagodnjek? Daje nam okusne jagode, čebele in čmerlji nabirajo si iz njegovega cvetja sladčič, razveseljuje nas s svojim lepim cvetom in nekteri ga tudi v vertih sadé. To kar smo sedaj o

4) koristi (se napiše!) jagodnjekovi slišali, ponovi še najpred kak posamezen učenec, potem pa vsi skupaj.

Sedaj se vse po na šolske tabli napisanem osnutku ponovi:

Jagodnjek.

1) Ime.	c) listje.
2) Najdišče.	d) cvet.
3) Deli.	e) plod.
a) korenika.	4) Korist.
b) steblo.	

Učitelj stavi taka vprašanja, da učenci primeroma ovo odgovoré, kar so popred vsi skupaj (tukaj z razpertimi čerkami tiskano) govorili. Ko se je to tako parkrat ponovilo, pokliče se lahko kakov boljši učenec, ki potem raz katedra, s cvetico v roki, ovo popiše. Tako dobro preučena tvarina porabi se sedaj kot diktat ali za spisje.

Na konci memorira se pesen:

Jagode in otroci.

1.

Naše vé jagode, kdo vas je vstvaril?
Kdo vam dal lepi duh, kdo vas je vsadil?
Kdo vas polival je, kdo vas oplel?
Kdo vas pokrival, da mráz vas nij vzel?

2.

Oče nebeški je jagode vsadil,
Žlahno jih dišati On je navadil;
Naj bi učile nas, Njega ljubiti,
Naj bi nas vabile, Boga hvaliti!

3.

Urno jih tergajmo, jagode drage,
Hitro nabirajmo polne bisage.
Pa ne pozabimo, kdo nam jih dá:
Hval'mo za jagode ljub'ga Bogá.

Ant. Slomšek.

C.

Anton Žakelj — Rodoljub Ledinski.

*

Častite ga tedej, al zaničujte
Njegovo pesem, kakor prazno stvar:
Le téga nikdar mi ne pozablujte,
De njega pesem je nebeški dar;

De z-njo spolnuje on, poslanec róku,
Kar sercama naročil mu je Bog;
De on v čutilih serc, v radosti, v joku
Le božjo slavo póje krog in krog.

(Novic. III, 39.)

Med rodoljubi, ki so vneli se po „Krajnski Čbelici in po bližnji bratovski Hrovaški“, sloví Žakelj Anton, rojen 14. oktobra 1816 v Ledinah pri Žiréh nad Idrijo, odtod zvan Rodoljub Ledinski; v šolah bil nekaj časa v Karlovcu, v Novomestu, od koder prišel v licejo in v bogoslovje v Ljubljano, kjer je l. 1839/40 v slovenščini učenec Metelkov popeval mu v Metelčici; mašnik posvečen 6. avgusta l. 1842 je služil najprej v Gradcu pri Podzemlju med belimi Kranjci, potem v Ribnici, na Blokah, v Mirni Peči, v Poljanah nad Loko, pri sv. Križu poleg Kostanjevice, v Sostrem, pri sv. Duhu (v Velikem Ternu, Grossdorn) nad Leskovicem, kjer je umerl 26. aprila l. 1868. In tu se je spolnilo, da je zemlja slovenska komej imela grob zanj — za pesnika slovenskega! Kar je nekdaž o Vodniku, popeval bi Prešern i o Ledinskem: „Preblečen sem kaplanček bil, — In rad sem pel, še raji pil“ (Kr. Čbel. III.), in rekši: „Ledinski je bil Prešern duhoven“ — povedal sem vse.

Javno se Rodoljub Ledinski pervikrat sledi v časniku „Carniolia IV.“ kjer je na prvi strani l. 1841 prav po vzgledu Prešernovem po slovenski in po nemški čitati naslednja njegova pesmica:

Slavulj in Roža.

Slavulj póje šir planjave,
Ko preblaga roža dije,
De se z pétja in dišave
Slast združéna v dušo lije.

Radostna je rože slava
In slavulja pesem mila,
Sej oboje je narava
Le v edin namen vstvarila:

De iz nju veselje zvira,
De okus'jo pers' človeške
Že sred svetniga nemira
Kaj od radosti nebeške.

Nachtigall und Rose.

In der Au schlägt Philomele,
Wenn die holde Rose blüht,
Dass Gesang und Duft die Seele
Mit vereinter Lust durchzieht.

Wonnig ist die holde Rose
Mit der süßen Liederschar,
Da Natur zu gleichem Loose
Duft und Nachtigall gear:

Dass aus ihnen Freude fiesse
In das trübe Menschenherz,
Dass zum Theil es schon geniesse
Himmelslust im Erdenschmerz.

V Novicah pa se pervikrat imenuje l. 1844 št. 7, kjer v pogovorih vredništvo gosp. Rod. Ledinskemu spoznava, da je že dolgo dolgo želelo tudi od njega kaj prejeti, in ker mu je njegova pesem draga, da se mu priporoča, naj dopisuje bolj pogosto i. t. d.! Po tej opazki bi človek sodil, da je v istem listu že s podpisom L-c t. j. Ledinec njegov:

Dober svèt za pustni čas.

Hočeš u zakon stopiti,
Hčerko za ženo dobiti,
Mamko poprej
Dobro poglej!
Je mamka le pridna ženica,
Bo hčerka nje prava desnica.

S to pesmico se vjema povestica „Dota vboge neveste“ (400 lepih sadnih drevesic Veselove Rozalike blagovitnemu ženinu — kmetu Šimnu, št. 36), pa tudi nekaj besednih vganjk z istim podpisom (str. 84. 88. 148) i. t. d. Vendar z očitnim imenom „Rodoljub Ledinski“ se nahaja prva pesem v Novicah 1844 št. 15 pod naslovom: „Pesem v setvi“, v kateri se naše življenje tu in tam pomenljivo primérja setvi ter sklepa z besedami:

Kdor to setev obžaluje,
Vervaj: večno ne trohnuje,
Kar umerlo je zmed nas;
Umerjoči prah telesa
Klije v jami za nebesa —
Sad za vekovečni čas!

Ponatisnil je to pesem J. Macun (Cvetje l. 1850 str. 27); Miklošič (Gimnaz. Ber. V. 1853 str. 37); Janežič (Cvetnik II. 1867 str. 136). — Druga njegova pesem je brati v Novicah l. 1845 (III, 31): „Razne pota“ (Kmetam), in tretja (III, 39): „Zaničevavcam pevcov“, prekrasna o namenu, ki ga ima poezija, po Prešernovi: „Kaj se smé, in móre peti“ (III, 22). — Četerta je l. 1846: „Pepelnična“ (IV, 9), ki se nahaja s prejšnjima dvema vred ponatisnjena v Janežičevem Cvetniku slovenske slovesnosti (III. str. 30 — 34), in peta: „Vdova siroti“ (Svobodno po M. Delarju. IV, 21).

Sam vzbujen po Krajski Čbelici je izročil Ledinski nekaj Narodnih pesmi nje vredništvu, in ona jih je prinesla na svetlo l. 1848 v V. Bukv. (str. 55 — 83: Narodne pésmi. Danica. Črni kos. Lesica. Zvésta déklica. Nuna Uršica. Mlada Zora. Mlada Breda.) in v Sloveniji l. 1849 št. 4. piše D. (Dežman) o Kr. Čbelici V. med drugim: „Narodne pesmi na koncu te zbirke so kaj imenitne, sosebno „Mlada Zora“ in „Mlada Breda“. Kdo bi verjel, de je med Krajci še tolikanj pevskiga duha, kakor se v teh narodnih pesmih skaže. Slava tistimu, ki jih je nabral, in tako rahlo z njimi ravnal“. — In v Novicah l. 1850 v sestavku: „Slovenske narodske pesmi v nemško prestavljene“ piše str. 202 isti D.

(Dežman): „Le to je nam prav žal, de je g. Grün na narodske pesme (str. 55 — 83) v 5. zvezku „Krajske čbelice“ (leta 1848 izdanim) pozabil. Marsiktera od njih bi bila prevoda vredna. Posebno je „Mlada Breda“, ktero je, kakor smo zvedili, učen rodoljub na Notrajskim iz ust starke napisal, in blezo pozabljeno smerti otel, tako lepa, de ji skorej ni para“. — To željo je Anastazij Grün spolnil, pripovedujejo Novice l. 1853 v opazki št. 6, in je razglasil nemškemu svetu tudi to mično cvetlico domovine svoje in jo na svetlo dal v spoštovanem Teržaškem časopisu „Illustriertes Familienbuch des österr. Lloyd“. Da pa tisti naših bravcov, ki imajo s tolikšno slavo sprejete „Volkslieder aus Krain“, dobé tudi to, in jo vverstijo unim sesticam, jo podamo v „Novicah“, nadjajoči se, da jim močno vstrežemo s tem i. t. d. — In nahaja se „Mlada Breda“ po slovenskem zapisiku R. Ledinskega in v nemškem prevodu Grünovem natisnjena v Novicah 1853 l. 6 — 8. — Vmes je Ledinski sam l. 1852 v Novicah št. 42 priobčil pesem: „Proklétje“ (Poleg Ruskega od E. Th. barona Rozena), kateri sklep se glasi:

Tak ne pozabi, terdovratnik šumni:
Edini Bog le more proklinjat,
In med ljudmi — edini le brezumni!

V serce veselilo je pa Rodoljuba Ledinskega to, da je slavni pesnik ponémčil bil slovénsko „Mlado Bredo“, in hvaležno se mu je odzval s tim, da je poslovénil (Novic. 1855 št. 86) njegovo:

Cvetje in petje.

(Svobodno po Anastaziju Grünu.)

Pomlad vstaja; v slednjem kraju
Se življenja vir odpre;
In v duhtečih vertov raj
Mnogo rožic v cvetje gre.

V pevcu večna pomlad sije,
Blagrovirni dar nebá;
In, enako cvetju, klije
Mnogo pesmic mu 'z sercá.

Cvetju zvirate iz zemlje
Nežnost in dišave slá;
In kdar spomlad slovo jemlje,
Vse opade spet na tlá.

Petje 'z radosti izvira,
Iž nje raste in cvetè;
In kdar nebogljena vmira,
K nji pobegne — ž njo umrè.

Al kdar nova pomlad sije,
Novo cvetje oživi;
In kdar nova radost dije,
Novo petje se zbudi.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

12.

Živel je nekoč oderuh, ki je bil pa sicer prav pošten človek. Dal je Bogu, kar je božjega, in ljudem, kar je človeškega — za dobre obresti.

Hodil je rad v cerkev, rad molil, dal tudi sem ter tje pol krajcarja kakemu beraču s prošnjo, naj ga ne nadleguje več. Necega dné je bil tudi v cerkvi pri pridigi, v kateri je govoril ravno duhovnik o oderuhih, ki derejo ljudi, jih spravljajo na beraško palico, ter jih poženo po svetu ne brigaje se za njihovo uboštvo. Gospod pridigar je vedel tako dobro obdelovati ta predmet, da je celo našega skopuha ganil do solz. Jokal se je mož tako hudo, da je moral zapustiti cerkev, kajti bal se je, da bi mu ne počilo serce samega usmiljenja. In kaj pravite, kaj je storil mož, ko je prišel iz cerkve? — Šel je, ter je odpustil vsem svojim dolžnikom dolgé. — Motite se. Šel je naravnost k sodnji, vložil tam prošnjo, da se ima nekemu dolžniku vse premoženje prodati „po eksekuciji“.

Nepoboljšljiv človek! Ni vreden, da živi, — porečemo. A roko na serce, dragi moji, roko na serce, ti rahločuteči ženski spol! Pomisli in premisli, ali si tudi ti čist vseh tacih pregreškov. Verjamem, da marsikdo izmed čestitih bralcev ni spravil še nikogar na beraško palico, najberž zato ne, ker ni imel še take priložnosti. Vprašam pa, kako se je zaderžal v enacih slučajih? Že vidim, da moram priti spet na pomoč.

Poglejmo malo v družinsko življenje. V neki družini je več otrok, dečkov in deklic, in eno izmed deklic občuduje in preslavlja vse zaradi njene ljubeznjivosti in njenega dobrega serca. Vse jo imenuje angelja v človeški podobi, vse jo časti, vse visoko ceni. In res, ta deklica se zna vesti ljubeznjivo, ima usmiljenje z nesrečnimi, ima veselje s srečnimi. Kdo bi je ne častil, kdo ne slavil! A pogledjmo jo doma v krogu svojih bratov in sester. Zavzeli se bomo, dvomili bomo, da je to ona, ki smo jo videli malo prej polno vseh ljubeznjivosti do tujih ljudi. Prava Ksantipa je, vedno se vjeda, vedno se krega s svojimi najbližnjimi sorodniki. — Ničesa jim ne privošči, ničesa ne zaupa, draži in žali jih na vso moč. Ali je mogoče to? — Volk ostane volk, ako se tudi obleče v ovčjo kožo; a človek se zna potajiti, hliniti in potuhniti. In ravno ženske so mojstrinje v hlinenji. —

Pojdimo dalje. Nahajajo se ženske, ki imajo veliko usmiljenja z nesrečnimi. Njim se smili vse, celo morilci, ki se kaznujejo zaradi tacih prestopkov, ki so nevarni vsi človeški družbi. One se jokajo in želé temu hudobnežu, da bi le mogel uiti posvetni oblasti. In doma? Oj, doma pa mučijo svojega moža z vsakoršnimi sitnostimi, vsako besedo, vsako dejanje mu jemlje za zló. Namestu da bi mu posladile življenje z ljubeznijo, s prijaznostjo, mu dadó okusiti že na tem svetu kakov je pekel. Ubogi mož, ki imaš tako ženó! Ni čuda, da se ogiblješ dóma in svoje žene. In kaj pravijo ljudje? Ljudje rekó tako-le: Glejte ga, tako dobro, tako usmiljeno ženico ima, pa jo zanemarja. — Ljudje pač ne vedó, kaka je proti tebi, to vse ti bolje veš. Ne brigaj se za njihovo

menenje, delaj tako, kakor ti veleva tvoj razum! Žena, ki ne zna ceniti moža, ga tudi ni vredna.

Ogiblji se onih ženskih, ki so grobe s posli. Navadno je, da mislijo gosposki ljudje, da stojé posli globoko pod njimi. Posli so jim malo več, ali tudi nič več, ali celo še manj, nego živina. I kaj bi jim ne bili? Posla dobé zastonj, konja morajo pa kupiti. Posli so jim mašine, ktere le navijajo, — seveda z besedami — in potem kar sami od sebe opravljajo razna dela. In ženska takó rada spremeni celo svojega moža v posla, kateri ji služi le v to, da zadovolji nje sitnosti, nje muham. Zato se pa tudi nahaja v nemškem jeziku izraz „Pantoffelheld“. Kako bi se to prestavilo v slovenski jezik? „Pantoffel“ se pravi po slovensko: škerpetelj; naredimo tedaj po izgledu babjek nov samostalník: škerpetljek = Pantoffelheld. In ti škerpetljeki niso redki med Adamovi sinovi, oj, njih je kot listja in trave. Ni se jim ravno treba sramovati preveč, kajti imajo v zgodovini imenitne tovariše, n. pr. Napoleona prvega in tretjega. A ljubeznjivi ljudje so ti škerpetljeki. In čuditi se moramo ženskemu spolu, ki zna tako verlo iz največega divjaka napraviti tako domačega, tako voljnega služabnika. Nič pa ni ložje, kot oženjenemu človeku postati škerpetljek. Ženitvi sledé navadno tako imenovani medeni tedni. V tem času je navadno tudi mož najbolj ljubeznjiv proti svoji ženici, in ona proti njemu. A za medenimi pridejo ledeni tedni. Ljubeznjivost moža se malo pohladi, in zdaj meni takoj ona, da jo zanemarja; začne ga oštevati, začne se jokati, in on, kteremu je ljub domač mir nad vse, skuša ji spet streči, ter ubogati njena povelja. Ali njena povelja so vedno hujša, vedno ostrejša, in tako pride on nji popolnoma v oblast, ali kakor se navadno reče pod škerpetelj. Gorje mu potem! — Zgodovina nas uči, da so bili slabotni in bolehní vladarji, n. pr. Ludvik XI. na Francoskem vedno najhujši tirani in tlačitelji narodov. In ženska, ali ni ona slabotna stvarica? Zato je ona najhujša tiranka in tlačiteljica svojega moža.

Kdo je kriv temu? — Odgoja in le odgoja. Jaz ne mislim pri tem samó domače odgoje, ampak tudi javne odgoje. Otrokom se doma vse premalo vcepi ljubezen do starišev, a premalo tudi ljubezen do bratov in sester. Poglejmo malo k gospodi. Komaj odrastó malo otroci, že dobi vsak družega odgojitelja ali drugo odgojiteljico, ali pa morajo, — kar je navadniše — vsak v drug inštitut. Tako preživé daleč drug od družega svoja prva leta; in ko se spet povernejo k svojim starišem, se skoro ne poznajo več. Gledajo se pomenljivo, k večemu se pozdravijo prav nerodno po onih pravilih, kterih so se naučili v učiliščih, in potem je konec vse prijaznosti. Drug ima družega za tujca, za pritepenca, ki deli ž njim ljubezen in skerb starišev. Pravega prijateljstva zastonj iščeš med njimi. To se ne naredi več, če ni bilo že začeto v prvih

letih življenja. Imeli bi se pač radi, ako bi se mogli drug družemu prilizovati, a tega ne storé, in čemu tudi? — Do starišev so pa tudi merzli zato, ker menijo, da niso ti ničesa storili za njihovo izobraženje. Na svoje učitelje se spominjajo pač še kterikrat, kajti o teh vedó, da so imeli nekaj truda ž njimi. In ker menijo, da ni ljubezni v domači hiši, jim oterpne serce do svojih sorodnikov, in ker nekaj mora ljubiti človek: ljubijo le one, o kterih menijo, da jih tudi ljubijo. To so seveda največ prilizovalci, klečeplazi in lizuni, čisto tuji ljudje.

A gospoda sama ne ravna tako. Sedanji čas ne najdeš skoro nikjer prave ljubezni v družinah. Že zato ne, ker ima mnogo starišev to neumno navado, da dajó nekterim otrokom v vsem prednost pred drugimi, in drugič so krive temu denarne razmere. Siromašni stariši — in ti ravno imajo največ otrok — menijo celo, da imajo otroke le za nadlego, za kazen, ali Bog zna za kaj vse. Toliko otrok in tako malo kruha, to pač ni ravno spodbudno. Zato zanemarjajo otroke, in ti zanemarjajo stariše. Kje je v tacih slučajih ona ljubezen, ki veže tako lepo stariše z otroki? In ako morajo še pri vsem tem stradati otroci, ne bomo se čudili, ako jih vidimo ljubeznjive in prijazne do tujih ljudi, kateri so podelili morda kteremu izmed njih kedaj kak košček kruha.

To so pač jako žalostne razmere; a resnične so. Pomaknimo se v duhu malo naprej. Človek, ki se ni učil nikdar ljubiti svojih — celo svojih najbližjih sorodnikov, ne bo mogel nikdar rad imeti človeka, ki je ž njim v ožji zvezi. In od tod prihaja ona žalostna prikazen, da imajo žene dostikrat veliko usmiljenje z nesrečnimi, celo z morilci, a svojega moža kar terpeti ne morejo. Te žene so bile odgojevane po prvem ali po drugem navedenih zgledov. Kaj je storiti, da ne bodo take? Odgojajte jih ravno na nasproten način. Bogatini, pustite doma otroke, ne zanemarjajte nekterih in ne povišujte družih; siromaki, vi jih pa ne imejte za šibo božjo. Imejte jih radi, saj vas ljubezen ravno toliko velja, kot sovraštvo. Verjemite, da vam nič ne koristi, ako jih zanemarjate; a škoduje vam pač in največ otrokom samim.

Malo več zmernosti v vsem bi priporočal starišem. Zadovoljnost je lepa čednost in polovica srečnega življenja. Ne dajte otrokom vsega, kar imate, in tirjali ne bodo več od vas, kakor kar imate. A pri nas je že tako, da večkrat stariši nimajo sami kaj obleči, a otroci hodijo v svili. Tudi tako je, da se morajo večkrat truditi noč in dan stariši, da zamorejo otroci noč in dan ležati na mehkih blazincah. Ni se treba čuditi, da je zdaj toliko mladih postopačev in toliko nežnih „frajlic“. Vsak človek ima svoj namen na zemlji, le postopač ga nima. Bodite zmerni v dajanji stariši. Kaj bote storili, ako ste dali vse že svojim otrokom, a ti še zahtevajo kaj od vas? Rekli bote tako-le: „Vse smo vam že dali; zdaj nam pa še iztergajte serce iz persi“. Da, serce imate

še, ljubeče serce, a preljubeče je vaše serce. Žalostno je, ako vas priženo otroci do tega izreka. — Ali zakrivili ste ga sami. Nesrečni ste, verjamem vam; a nesrečni so in bodo na veke tudi vaši otroci. Ko vas ne bodo imeli več, nadlegovali bodo druge. Vaša hči bode terpinčila s tirjatvami svojega moža. Gorjé mu, ako ji ne bode mogel dati vsega. Nesrečna bo ona, in najnesrečniši bo on. Tako se selijo bridkosti iz hiše v hišo, od družine do družine. Bodite zmerni!

Ni prav, ako se otrokom vedno dobro godi. To je že stara resnica. In vendar se ne izpolnuje, ali k večemu le tam, kjer se mora. „Natora vse modrejše ravna. Ona obiše vsacega zdaj s to, zdaj z ono boleznijo, in zakaj bi ji ravnali mi nasproti?“ (Rousseau.) Ali ravno otroke obiše ona največ z bolečinami. Reklo se mi bode, da je to že dovolj za nje, in ni treba natore še podpirati. Dobro, ali protiti ji tudi ni treba. Lakota je huda vsacemu, najbolj onemu, ki je prvič v svojem življenji lačen. Ali menite, da bote imeli svoje otroke vedno pri sebi, da jim bote zamogli vedno vtikati razne sladkarije v usta? Ne, to ni mogoče. Šli bodo po svetu; in vprašam, ali bodo imeli vedno toliko sredstev za nasitjenje, kot so jih imeli pri vas? Prikratite jim v časih malo jedila. Ne bo jim škodovalo. Glejte pa tudi na to, da si otroci vselej jed, katero dobé, zaslužijo. Kako, vprašate? Oj, za to je mnogo priložnosti. Prvič z učenjem. Reče naj se otroku: kedar se naučiš to ali ono, boš jedel, prej ne. Razume se, da mu ne bote dali toliko za učenje, da bi ne mogel se naučiti do onega časa, v katerem sedete h kosilu ali večerji. Spet porečete: ako ravnamo tako, se bode učil on vsega le poveršno, in vedno mislil na jed. To je ravno vaša naloga, da ne terpite pri njem nikake poveršnosti. Ko bode videl, da tako ne gre, bo storil drugo pot gotovo drugače. — Drugič naj si zasluži otrok jed z drugimi opravki. Deklica n. pr. s pletenjem ali šivanjem, dečka pošiljajte po to ali ono. S tem jim bote najbolje vkoreninili pregovor: „Kdor ne dela, naj ne jé“. Videli bodo, da brez potú ni sadú; s tem se bodo učili spoštovati delo, kajti le ž njim se je mogoče obogatiti in najesti do sitega. Po storjenem delu diši najbolje jed. Na zadnje bodo delali že zato radi, da jim bode bolje teknilo kosilo in večerja.

Skoro nepotrebno se mi zdi, odgovoriti na vprašanje: Kako naj se ravna, kedar so otroci bolni; ali naj se tudi takrat naganjajo k delu? — Vsak pameten človek izprevidi, da to ne gre. A čudno, — kdo bi si mislil! — da se nahajajo stariši na svetu, ki s šibo, če je treba, poženejo bolne otroke iz postelje. To se pravi pač, da ti stariši hočejo storiti preveč dobrega, ali pa da so nesramni, prismojeni in neusmiljeni. Neumna živina ljubi svoje mladiče, jih gladi in liže, ako se poškodovajo, in ravno človek naj bi se pustil osramotiti od nje? Nikjer ni treba toliko humanizma, kot ravno pri bolnikih, in ravno ti se zanemarjajo do-

stikrat prav nesramno. Kaj moremo pričakovati od tacihi otrok? Ne tožite stariši, ako vas oni v starosti izpodé iz vašega domovja, ne tožite o njihovi terdoserčnosti, saj ste jih vi učili tako. Strezite otrokom v bolezni, in če morate prečuti vse noči pri njihovih posteljah, potem ste še le komaj izpolnili svojo dolžnost. S tem dosežete še drugi namen. Pokażete jim, kako naj se oni obnašajo do bolnikov. Dajajte jim jesti, dajajte jim še boljše hrane, kot sicer. —

A ne samo to, ravnajte ravno tako s svojimi posli. Nesramno je ono ravnanje, ako izpuščamo bolne posle iz služeb, ali jih pošiljamo v bolnišnice. Tu je humanizem na mestu. Kaj si mislite o gospé, ki pretaka solze zarad tega ali onega nesrečnika, ki ji je čisto ptuj; svoje bolne služabnike pa goni od sebe? Ali se ne pravi to, imeti serce na herbtu namestu v persih. Strezite bolnim poslom, vi gosposki gospodje in gospé, ali še bolje, dajte jim otroke v postrežbo. Naj se učé ti tudi v poslu spoštovati človeka, ki je z njimi vred enak pred Bogom.

In ti snubec, ki snubiš svojo nevesto, glej, kako se obnaša ona do poslov. Poizvedi, kako oni govoré o nji, ali jo hvalijo ali grajajo. — Glej pa tudi na njeno obnašanje do starišev, bratov in sester. Ako je s temi dobra, bo tudi s teboj. —

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Rudolfovega okraja.** Stalni odbor za pripravo obravnavnega gradiva prihodnje okrajne skupščine učiteljske v mesecu juliju je sklenil, postaviti na dnevni red sledeče točke:

I. Higienijnega zadržaja.

1. O šolskem poduku z higienijnega stališča. (Gosp. profesor A. Drganc.)

II. Pedagogičnega zadržaja.

1. Kako naj šola odpravlja prezgodno popačenost mladine, in kaj mora učitelj sploh storiti, da vspéšno vzgoja.
2. Ktera sredstva naj bodo učitelju v porabo, da vzbudi v učencih ljubezen do čitanja koristnih knjig.

III. Didaktičnega zadržaja.

1. Metodično obravnavanje kacega berilnega spisa iz II. berila. (G. Koncilija.)
2. Telovadba v šolski sobi. (G. Ferd. Kaligar.)
3. Pisalno bralni poduk in številjenje v I. razredu. (G. Burnik in gdéna.

A. Klančar.)

Konečno se bode tudi posvetovalo o sestavi učnega načrta za poduk v kmetijstvu.

— **Iz Dunaja.** Križe, ktere je ponudil dunajski škof Kutschker šolam družega mestnega okraja, je tudi dunajski mestni zastop po nasvetu šolskega odseka sprejel v seji 30. maja. Tako je sedaj ta stvar rešena. —

31. maja se je praznoval v dvorani tukajšnje univerze spomin na umerlega pedagoga Schulz-Strassnick-ega. Na ta dan pred 25 leti je umerl ta

mož, kateri je bil svoje dni tudi profesor na ljubljanski gimnaziji. On ima mnogo zaslug za razvoj ljudske šole, on je bil tudi prvi, ki je ustanovil popularna predavanja za nižje ljudstvo. Bil je izvrsten govornik, s svojim govorom je znal vneti serca poslušalcev za stvar, katero je zastopal; kajti šlo mu je iz serca, kar je govoril. — Prisli so k tej slavnosti tudi razen učiteljev in učiteljic cesarjev namestnik, dalje kot zastopnik ministerstva za nauk, dvorni svetnik Herman, dva deželna šolska nadzornika Ulrich in Prausek i. t. d. Med navzočimi je bilo tudi dosti učencev umerlega in mnogo učenjakov. Na pročelji dvorane je stal kip Schulz-Strassnick-ega. — Predsednik uradniškega društva Kessler je nagovoril zbrane, ter jih pozdravil v imenu komitê-ja, ter razložil namen te slavnosti. Tudi je sporočil, da se ima ustanoviti neko društvo, katero bode imelo namen pospeševati ljudsko omiko, in katero se bo imenovalo po možu, katerega spomin se zdaj obhaja. Slednjič je naznanil pozdrave pesnika Hamerlinga, potem pozdrave mesta Krakovega, Pešte in Ljubljane, kjer je deloval umerli. — Za tem je zapelo pevsko društvo »Landstrasse« pesen: »Das ist der Tag des Herrn«. — Potem je stopil profesor Kolbe na oder, ter razložil pomen Schulz-Strassnick-ega v šolstvu, opisal njegovo življenje, ter njegove zasluge za izboljšanje učiteljskih razmer. — Nadučitelj Steiner, zastopnik društva »Volksschule«, je končal to slavnost s tem, da je spodbudil navzoče cesarja na čast zaklicati »živel«, kajti cesar je bil, kateri si je pridobil neumerljivo zaslugo, da so se izpeljale ideje Schulz-Strassnick-ega. —

— Pred kratkim je bilo obsojenih pri deželni sodnji 21 otrok po 10—16 let starih, ki so kradli, kakor srake. Lepa nadepolna mladina to!

— O VII. vesoljnem zboru avstrijskih učiteljev bodem poročal prihodnjič. (Prosimo! Vr.)

— **Iz Savinjske doline.** Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dné 3. junija v Mozirji. Na dnevnem redu je bilo: 1. Pregled letnega računa, volitev društvenega vodstva in društvene zadeve. 2. Predavanje: Začetni pisalno-čitalni poduk. Zgodovina domačega kraja. Vid in o varstvu njegovem v šoli. Strupene rastline. Gosp. nadučitelj Rad. Škoflek nagovori s pristrčnim pozdravom v odličnem številu zbrane društvenike in preide na dnevni red. Društveni račun se pregleda in potrdi zahvaljuje se blagajniku za marljivo delovanje. V društveni odbor so voljeni: Radoslav Škoflek, pervosednik in pevovodja, Sim. Meglič, namestnik, Jos. Kotnik, tajnik in Jos. Vidic, blagajnik. Pristopili so društvu kot udje učitelji: Matej Jeraj, Fr. Šorn, Fr. Švab, Jos. Večaj in Fr. Žolgar. Društvo je sklenilo še za prihodnje leto ostati pri štajarskem »Lehrerbundu« pod tem pogojem, da se bode potegoval tudi za potrebe narodnih šol na spodnjem Štajarskem in pa za pravice našega društvenega zborovanja, ker se je bila društvu prošnja za dovoljenje 4 dni za društveno zborovanje brez ozira odbila, a druga učiteljska društva imajo pa dovoljenje po jedenkrat vsacega meseca zborovati. Potem je nasledovalo predavanje. Gosp. Jos. Kotnik predaval je »o strupenih rastlinah«, imenoval in pokazal je razne strupene rastline. Gosp. Jos. Vidic govoril je »o zgodovini domačega kraja«, namreč savinjske doline, ter nam o njej mnogo zanimivega iz stare dobe povedal; obljubil nam je pri prihodnjem zborovanju nadaljevati. Ostalo predavanje se je moralo zaradi pomanjkanja časa za prihodnje zborovanje odložiti.

— **Iz seje c. k. dež. šl. svêta 1. maja t. l.** Krajni šolski svêt in srenja sta zahtevala zemljišče nazaj, katero je učitelj vžival; ko se je bilo po-

zvedilo pravno razmerje, ne bode užitek tega učitelju pripadal, marveč se bode to vsled §. 42. dež. postave dné 29. aprila drugam obračalo.

O pritožbi, ki se tiče volitve dveh udov v krajni šolski svet, se je pozvedilo, da se je volitev postavno versila, tedaj je bila spoznana veljavna.

Dodane prošnje ravnateljstva srednjih šol za oproščenje šolnine so bile razrešene.

Pritožbe o kaznih zarad šolskih zamud in prošnje o priznanašnji so bile razrešene.

— **Iz seje c. k. deželnega šl. sveta** dne 23. maja 1879. Predsednik pozdravlja vstopivša uda g. Karola Dežmana in dr. Ernsta Gnada, in perovodja prebira pisma od zadnje seje razrešena.

Vsled postave 9. marcija t. l. št. 13 d. z. sklepa se, da se ima opravični red za kranjski c. k. dež. šl. svet nekoliko prenarediti.

Začasni učitelji (Marn, Rant, Pokorn) so bili stalno umeščeni.

Sklepalo se je o šolskih zgradah v Šiški, Velesovem in na Trati; poročalo se je o tem c. k. ministerstvu, naznanilo c. k. deželni vladi in potrebno zaukazalo.

V porazumljeni s kranjskim deželnim odborom sklene se, da se ima 1razredna šola v Knežaku razširiti na 2razredno —

Prošnja za oprostitev kazni o šolskih zamudah ni bila uslišana.

Gimnazijskemu učencu se je dovoljeno oproščenje šolnine vsled poročila ravnateljstva odreklo.

Sestavljen je bil odsek, ki se ima posvetovati o inštrukciji za oporavlstvo krajnih šolskih svetov.

Zarad umeščenja učiteljske službe na srednji šoli je bil poslan predlog c. k. ministerstvu.

Po poročilu ravnateljstva se je sklepalo zarad ustanovitve učiteljske službe.

Na podlagi izveršene disciplinarne preiskave se je sklenilo, da se ima učitelj za kazen premestiti na drugo ljudsko šolo. C. k. okrajni šolski svet nasvetuje premeščenje učitelja na drugo šolo in zarad tega naj bi učitelja za službe menjala, sklenilo se je tako, da se imata krajna šolska sveta zaslišati.

Prošnja pomožnega učitelja za povišanje nagrade se ni sprejela.

O poročilu c. k. okrajnega šolskega sveta, ki se tiče prenaredbe za stran poučevanja v verozakonu na neki ljudski šoli, se je potrebno sklenilo.

Po nasvetu učiteljstva na c. k. učiteljscu se je vzela državna študentska penzija gojencu zarad nepostavnega vedenja.

Prošnja bivšega ljudskega učitelja za spraznjeno učiteljsko službo se ni sprejela.

Razreševale so se prošnje za denarno pripomoč in nagrado.

— **Iz seje dež. odbora.** V seji 30. maja je deželni odbor priterdil stalnemu umeščenju Jožefa Klopčiča za učitelja na Jesenicah.

— **Okrajne učiteljske skupščine.** Za Ljubljansko mesto bode 26. junija ob 8 uri v licealnem poslopji.

Dnevni red: 1. Opazke pri nadzorovanji. 2. Razgovor o »Pervi nemški slovnici«; poroč. učitelj Raktelj. 3. Izberanje šolskih poučnih bukev in beril za šolsko leto 1879/80 da se predlože okrajnemu šol. nadzorništvu po §. 8. derž. šl. postave. 4. Poročilo bukvarnične komisije o okrajni učiteljski konferenciji. Nasveti za nakupovanje bukev in učnih pomočkov se imajo imenovani

komisiji pismeno predlagati do 23. junija. Volitev bukvarnične komisije za l. 1879/80. 5. Volitev stalnega odbora pri okrajni učiteljski konferenci. 6. Samostalni predlogi, ki pa se imajo pismeno predlagati do 23. junija.

— Za okolico Ljubljansko, 1. avgusta vsobi 2. letnika c. k. učiteljskega dnevnika. Dnevni red ima razen navadnih točk tudi naslednje: 1. Poučevanje v zgodovini domovine z ozirom na izobraženje značaja in domovinsko ljubezen. Zemljepisje na podlagi novega stenskega zemljevida Kranjskega in praktično izpeljevanje pri izraževanju okolice Ljubljanske. Poroč. Stajec. 2. O poučevanju v ženskih ročnih delih in sredstva, kako odpraviti merjenje ljudstva do tega poučevanja posebno tam, kjer je le začasno.

— V deželni šolski svet je volilo ljubljansko mestno starešinstvo g. ravnatelja Mahra, ki je bil dosihmal prvomestnik krajnemu šolskemu svetu, in v mestni šolski svet g. g. Kesbacherja in Leskovica.

— V c. k. deželnem šolskem svetu so sedaj: zastopovalec mesta Ljubljanskega ravnatelj g. Mahr; od deželnega odbora: g. Karol Dežman; dež. šol. nadzornik dr. E. Gnad iz Tersta. V mestnem šol. svetu so p. i. g. g.: župan Laschan (pervosednik); c. k. mestni šolski nadzornik pl. Gariboldi; konsistorialni svetovalec profesor Andrej Zamejec, zastopovalec katoliškega verstva; srenjska svetovalec: dr. Miroslav Keesbacher in Karl Leskovic; France Raktelj in Anton Razingar učitelja na II. mestni šoli, katera je izvolilo učiteljstvo.

— Školstvo u Bosnoj. U serajevskom kraju ima 13 kršćanskih, 87 turskih i 7 židovskih škola; u travničkom kraju: 14 kršć. 113 tur., 2 žid.; u banjalučkom kraju: 10 kršć., 65 tur.; u bihačkom kraju: 11 kršć., 215 tur.; u zvrničkom kraju: 26 kršć., 287 tur., i napokon u mostarskom kraju: 15 kršć., 46 tur. i 1 žid.; ele svega skupa: 89 kršć., 813 tur. i 10 židovskih škola. Ti su brojevi crpani po turskih izvorih, čega jim radi nije tvrde vjere.

„Hrvatski Učitelj“.

— Ugarska. Dne 12. ožujka, baš isti dan, kada biesni valovi rieke Tise upropastiše Segedin, predloži ugarski ministar nastave Trefort saboru ugarskomu »o obligatnom naučanju mađarštine u pučkim školah«. »Narodnie Noviny«, organ Slovaka, piše o tom medju ostalim i ovo: »Izbiše nam iz ruku svako branilo, samo nam jedna upora ostala, a to je Bog, vjera i pravičnost. — Nikada nebudemo vojevali nasiljem, bunom, niti bezradnim odporom — mi najbiednija siročad Slavenstva! Ljubav ćemo radje napisati na obranbeni štit, ljubav k našem jeziku, koj spada medju prve jezike ljudskoga pokoljenja. Molit ćemo se, da nam se sačuvaju djeca, da nam se sačuva sladki naš materinski jezik«. — Nevjerno je zlato — govori Chomjakov — ocal se krši, ali silna je moleća se ruka! Djetinjom prostodušnošću čuvat ćemo bratstvo naših plemena i vatrenom vjerom težiti za pravicom, koja pobjedjuje sve navale laži i nasilništva«.

„Hrvatski Učitelj“.

— Slovensko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 5. t. m. Tajnik jame govoriti. Dobil sem iz Gorice mertvaški list in navzočnim Vam je tudi znano, da je 30. maja t. l. v Gorici umerl g. Avgust Leban, bivši c. k. učitelj na deški šoli. Bil je ranjki verl slovensk učitelj in spreten skladatelj. Nekaj njegovih skladb je prinesel »Učit. Tovarišč«. Letos je poslal celo zbirko napevov, katere je hotel na svitlo dati. Ker pa M. tiskarna ni mogla tačas prevzeti dela, poslali smo mu rokopis nazaj; nadajamo se, da se njegovi rokopisi niso zgubili, marveč da bodo o priličnem času prišla na svetlo. — Spomin na verlega pokojnega naj se ohrani med nami, in naj nas spodbuja

k delavnosti in marljivosti. Navzočni priterjujejo tem besedam in prestopi se na dnevni red:

a) Delavnost društvena. Društvu je pristopil učitelj iz Notranjskega, ter plačal vstopnino. — »Spammers Lexikon« bode kmalo zgotovljen in odbor prosi blagajnika, naj plača, kar je še na dolgu za knjigo in vezanje. —

b) I. snopič podučnega berila ima iziti še ta mesec in tajniku se naroča, da potrebno preskerbi. — Do prihodnje seje (3. julija) prevzameta dva izmej odbora nalog, da izdelata načert za II. snopič padučnega berila. V načelu se določi, da se ima tako berilo poglobitno ozirati na učitelja pri šolskem podučevanju, da dobimo tako vsaj kakih drobtin, ker celih komadov ne moremo dobiti. Načert se bode razglasil in pisatelji naprosili. Ker se nekako oživlja marljivost in delavnost, nadejamo se dobrega vspeha.

c) G. Fajgel, učitelj na Goriškem, je poslal navzočnemu odborniku 100 preludij. Ker je g. F. znan izversten skladatelj, sklenil je odbor, te preludije založiti, ako to ne bodo društveno blagajnico preveč stalo.

Prihodnja odborova seja ima biti 3. julija 1879 ob 1½ uri popoldne.

— „Narodna šola“. Predsednik naznani, da je banka »Slavija« dala »Narodni šoli« za napravo učnih in šolskih pripomočkov 100 gl. Odbor radostno prejme to naznanilo, izreka priserčno zahvalo zavodu in njenemu zastopniku g. Ivanu Hribarju, ter hoče to zahvalo javno izreči, kajti »Slavija« je s tem činom pokazala, da pozna kaj je ljudski šoli (ubožni mladini) potreba, in je za hranilnico edini zavod, ki se spominja »Narodne šole«. — Tajnik predlaga, naj »Narodna šola« kupi ostale zvezke knjige »Franc Jožef«. Pri tej priliki pa razlaga predsednik delavnost »Narodne šole« in njeno denarno stanje.

Razun 10 ustanovnikov je k društvu pristopilo od 26. septembra do danes 52 ljudskih šol z doneskom 249 gl. 80 kr.; za to so sprejele šol. blaga za 401 gl. 91 kr. Učiteljev je 49, ki so vložili svoto 91 gl. 58 kr. in za to v blagu sprejeli povrnila za 139 gl. 85 kr. Dobrotnih darov je došlo društvu 237 gl. 67 kr. S prištetim ostankom pr. l. v znesku 110 gl. 55 kr. je toraj denarja skupaj 689 gl. 60 kr.

Troškov je bilo do sedaj 575 » — »

Ostane gotovine (brez ustanovnine) . . . 114 gl. 60 kr.

Po tem pojasnilu sklene odbor nakupiti od slov. učit. društva knjig za 20 gl. G. Ciperletu, učitelju na Dunaji, se prizna za njegov trud pri sestavljanji knjigi 15 gl., da se vsaj nekoliko odškoduje za materielne troške, ki jih je imel. — Predsednik govori še nekaj v bodočem delovanji »Narodne šole« in po prijaznem razgovoru se navzočni razidó. Dan občnega zbora se ima v svojem času razglasiti.

— Učna pota (Lehrgänge) ljudskim šolam na Kranjskem. C. k. deželni šolski svet je priterdil učnim potam, katera je pripravila poslednja deželna učiteljska konferencija ljudskim šolam; delo se je dalo natisniti in poslalo okraj. šolskim svetom, da jih razdelé šolam. »Schlztg.«

— Izpiti na c. k. učiteljščih za učitelje in učiteljice. — Zrelostni izpiti v IV. letniku (pismo) se začnejo 16. — 20. junija, ustmeno 27. — 30. t. m. — Letne skušnje bodo v pripravljenem tečaju 9. v I. letniku 10. v II. 11. in v III. 12. julija. »Schlztg.«

— „**Franjo Josip**“, knjiga, katero je izdalo hrvatsko pedagogično društvo, je izšla v mesec dni v IV. natisu, in razpečalo se je knjige 10.000 iztisov. Naša knjiga, katero je izdalo slov. učit. društvo, je tud dospela do drugega natisa, pokupili so jo krajni šolski sveti, a tudi nekaj posamezni rodoljubi. Tako je naročil g. Viljem Pfeifer, znani rodoljub in neustrašen zagovornik narodnih pravic, 180 iztisov. — Ostaja nam še nekaj nad 300 knjižic, katere še oddamo, ako se kdo oglasi za nje. Lepa hvala vsem, ki so nas podpirali pri našem rodoljubnem podvzetju. —

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. V Poljanici je g. Janez Jarm poprej v Hinah, in pri sv. Križu pri Turnu (Turn-Gallenstein) je g. J. Kos začasno, kakor prej v Velikem Gabru.

V a b i l o

na naročbo „Učit. Tov.“ za II. polovico l. 1879.

Kakor sicer, tako tudi letos ob drugi polovici leta vabi „Učit. Tov.“ svoje sobrate in sploh slovenske rodoljube na obilo naročevanje. Namen in obseg lista ostane, kakor dosihmal; toliko manj nam je sedaj treba spreminjati svojih načel, sedaj, ko čas in okoliščine naj bolje za nas delajo, in ker to, kar smo dosihmal zagovarjali, polagoma v javnem mnenju prodira. Slovani, in posebej Slovenci nismo več tako javno nevarni, kakor so nas pred nekaj časom nekateri sumničili, in kdor nas sedaj k steni pritiska, dela to iz svoje zasebne pridnosti, a tudi na svojo odgovornost. Tedaj je pa tudi čas, da se gibljemo; vsak se le toliko ceni, kolikor je vreden; ako hočemo slovenski učitelji kaj veljati, zaslužiti si moramo to sami. — Predramite se in obilo se naročite, mili sobratje, na slovenski učiteljski časopis, ki Vas dosihmal ni prevaril, niti obetal tega, kar doseči ni bilo moči, podpirajte list, ki ne išče sebe, temuč Vas. Velja pa „Učit. Tov.“ za celo leto 3 gl.; za pol leta 1 gl. 50 kr.; spise in dopise prejema vredništvo, **M. Močnik**, mestni učitelj, stari terg h. št. 13; naročnino in naznanila pa založništvo, **R. Milic**, tiskar na starem tergu h. št. 19. — Svoje dolžnike vabimo vljudno na vplačevanje, vse skupaj pa, da naročnino obnove, ako tega še storili niso; pristopivšim naročnikom pa lahko postrežemo z vsemi listi, začenshi od 1. januarja t. l. — Bog z nami!

— »Pristavek« pri dopisu iz Dunaja v poslednjem »Učit. Tov.« str. 173 je od „**Vredništva**“.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik**.

Tiskar in založnik: **J. R. Milic**.